

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 15.12.2008
COM(2008) 850 final

**RAPORTUL COMISIEI CĂTRE CONSILIU, CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN
ȘI CĂTRE COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

RAPORTUL ANUAL IPA PENTRU 2007

{SEC(2008) 3026}

Introducere

Începând cu 1 ianuarie 2007, finanțarea UE pentru preaderare se realizează prin intermediul unui instrument unic, unificat, Instrumentul de Asistență pentru Preaderare (IPA), cu obiectivul de a oferi sprijin specific țărilor candidate, precum și țărilor potențial candidate. IPA (Regulamentul nr. 1085/2006 al Consiliului din 17 iulie 2006) înlocuiește fostele instrumente de preaderare Phare, ISPA, SAPARD, instrumentul de preaderare pentru Turcia, precum și instrumentul financiar pentru țările din Balcanii de Vest, CARDS. Suma de referință pentru sprijinul IPA, în perioada 2007-2013, este de 11 468 milioane EUR.

IPA are drept scop oferirea de asistență specifică țărilor candidate sau potențial candidate pentru a deveni membre UE. Pentru atingerea obiectivelor fiecărei țări, într-o manieră cât mai eficientă, IPA cuprinde cinci componente diferite:

I. asistență pentru tranziție și pentru consolidarea instituțională, menită să finanțeze măsurile de consolidare instituțională și investițiile conexe;

II. cooperare transfrontalieră, pentru susținerea cooperării transfrontaliere la granițele dintre țările candidate/țările potențial candidate și dintre ele și statele UE. De asemenea, în temeiul acestei componente se poate finanța participarea țărilor beneficiare la programele de cooperare transnațională ale fondurilor structurale și la programele de bazin maritim din cadrul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP), după caz;

III. dezvoltare regională, care finanțează investițiile și asistența tehnică aferentă, în domenii precum transportul, mediul și competitivitatea regională;

IV. dezvoltarea resurselor umane, menită să consolideze capitalul uman și să contribuie la combaterea excluziunii;

V. dezvoltare rurală, care are ca model programele de dezvoltare rurală post-aderare, prin finanțarea de măsuri pentru dezvoltare rurală, similare celor prevăzute prin aceste programe, dar pe o scară mai redusă.

Componentele I și II sunt deschise tuturor țărilor beneficiare. Componentele III, IV și V se adresează exclusiv țărilor candidate și funcționează în mod similar fondurilor structurale, fondurilor de coeziune și fondurilor de dezvoltare rurală, pregătind astfel țările pentru gestionarea acestor fonduri după aderare, printr-un proces de învățare prin practică. Acest lucru înseamnă că statul are capacitățile și structurile administrative necesare care să îi permită să își asume răspunderea pentru gestionarea asistenței. Pentru țările potențial candidate, măsurile regionale de dezvoltare a resurselor umane și de dezvoltare rurală vor fi puse în aplicare prin componenta de asistență pentru tranziție și pentru consolidarea instituțională.

Prezentul raport se referă la punerea în aplicare a IPA în 2007. Raportul cuprinde puține informații detaliate cu privire la punerea în aplicare și monitorizarea programelor IPA pe teren și cu privire la evaluarea rezultatelor aferente programelor menționate anterior, dat fiind faptul că anul 2007 a fost primul an de aplicare a programului IPA. Cele mai multe programe au fost adoptate spre sfârșitul anului, iar punerea efectivă în aplicare are loc începând cu anul 2008.

1. ANALIZA ANUALĂ

1.1. Principalele evoluții ale procesului de extindere

În 2007, s-au înregistrat progrese pe baza consensului reînnoit privind extinderea, astfel cum a fost definit cu ocazia Consiliului European din decembrie 2006. Anul 2007 a început prin aderarea Bulgariei și României. De asemenea, au avut loc o serie de evoluții importante în Turcia și Balcanii de Vest: evoluția negocierilor de aderare și procesul de stabilizare și de asociere, dezbaterile privind statutul provinciei Kosovo, precum și lansarea noului instrument financiar, IPA.

La data de 6 noiembrie, Comisia a prezentat documentul de strategie anuală, împreună cu rapoartele privind progresele înregistrate de fiecare țară și propunerile de aderare/parteneriat european pentru țările candidate/țările potențial candidate¹ și Kosovo, în conformitate cu Rezoluția 1244/99 a Consiliului de Securitate a Organizației Națiunilor Unite². Documentul de strategie al Comisiei a confirmat principiile și obiectivele privind strategia de extindere. De asemenea, a atras atenția asupra unui număr important de dificultăți semnificative din țările implicate. S-a precizat că o prioritate deosebită va fi acordată din etapa inițială aspectelor de guvernare fundamentală, inclusiv consolidarea instituțională, reforma judiciară și administrativă și prevenirea criminalității organizate și a corupției. Această abordare este conformă cu recomandările care derivă din evaluarea internă, efectuată de către direcția generală, cu privire la reforma administrației publice în țările candidate la extindere.

Negocierile de aderare cu Croația și Turcia au continuat să înregistreze progrese. Pentru Croația, până în decembrie 2007, au fost deschise 16 capitole, dintre care două au fost temporar închise. În cazul Turciei, au fost deschise șase capitole, dintre care doar unul a fost închis. În conformitate cu concluziile Consiliului din decembrie 2006, există opt capitole de negocieri care nu vor fi deschise până în momentul în care Turcia pune în aplicare Protocolul adițional la Acordul de asociere. DG Extindere a monitorizat modul de punere în aplicare a Acordului de asociere cu Turcia, precum și a Acordurilor de stabilizare și de asociere cu Croația și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. Niciuna din cele trei țări, nu au înregistrat progrese insuficiente în ceea ce privește prioritățile stabilite.

Pe de altă parte, în 2007, țările candidate au înregistrat progrese semnificative în instituirea unor structuri și sisteme de gestionare pentru punerea în aplicare a asistenței IPA în temeiul componentelor III și IV, precursorii fondurilor structurale. Aceste structuri vor juca un rol cheie în pregătirea și punerea în aplicare a politicii de coeziune comunitare și a instrumentelor acestora în momentul aderării, în baza unui proces de învățare prin practică.

În anul 2007 s-au înregistrat progrese în direcția finalizării Acordurilor de stabilizare și de asociere (ASA) cu Balcanii de Vest. Albania a continuat să pună în aplicare acordul intermediar. În octombrie 2007 s-a semnat un acord de stabilizare și asociere cu Muntenegru. Negocierile cu Serbia, pe marginea acordului de stabilizare și asociere, au fost reluate în iunie 2007 și au dus la parafarea ASA în noiembrie. Un ASA cu Bosnia și Herțegovina a fost parafat în decembrie. Semnarea acestor acorduri de stabilizare și asociere a fost o condiție pentru îndeplinirea condițiilor necesare.

¹ Țări candidate: Croația, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Turcia

Țări potențial candidate: Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia.

² Rezoluția nr. 1244 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite din 10 iunie 1999.

Referitor la Balcanii de Vest, Comisia a continuat să încurajeze procesul de stabilizare și de asociere și să coordoneze punerea în aplicare a Agendei de la Salonic. Până la sfârșitul anului 2007, au fost încheiate acorduri de facilitare a vizelor și acorduri de readmisie cu Albania, Bosnia și Herțegovina, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru și Serbia. Documentul de strategie a anunțat lansarea dialogului cu privire la condițiile de călătorie fără viză și asigurarea de burse suplimentare pentru învățământul superior, oferite studenților din regiune.

Discuțiile cu privire la statutul Kosovo, desfășurate sub auspiciile Trimisului Special al Secretarului General al ONU, Martti Ahtisaari, s-au încheiat în 2007, dar nu au avut ca rezultat o decizie definitivă cu privire la statutul provinciei. Discuțiile directe ulterioare privind statutul provinciei Kosovo, între cele două părți, mediate de troica UE – SUA – Rusia nu au dus la un acord. Comisia a continuat să ofere consultanță și sprijin procesului privind statutul.

La summitul Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC) desfășurat în luna mai la Zagreb, s-a luat decizia de orientare a procesului de cooperare regională spre responsabilitatea regională. Pactul de stabilitate și-a îndeplinit, în mare măsură, misiunea și este în curs de a fi înlocuit de un nou Consiliu de Cooperare Regională (RCC), în legătură cu SEEC. A fost numit un secretar general al RCC, iar Sarajevo a fost desemnat ca sediu al secretarului. În iulie, a intrat în vigoare noul Acord Central European de Liber Schimb (CEFTA).

În 2007 a fost lansat, cu succes, noul instrument financiar de asistență pentru preaderare, IPA. Angajamentele de asistență financiară pentru statele candidate în 2007 s-au ridicat la suma de 497,2 milioane EUR pentru Turcia, 141,2 milioane EUR pentru Croația și 58,5 milioane EUR pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. Referitor la candidații potențiali, sumele alocate în cadrul IPA s-au ridicat la 61 milioane EUR pentru Albania, 62,1 milioane EUR pentru Bosnia și Herțegovina, 68,9 milioane EUR pentru Kosovo, 31,4 milioane EUR pentru Muntenegru și 189,7 milioane EUR pentru Serbia. Suma suplimentară de 109 milioane EUR a fost angajată pentru cooperare regională și programele orizontale, multi-țări, de care beneficiază atât țările candidate, cât și țările potențial candidate.

Comunicarea cu privire la extindere a continuat să fie o prioritate. Cu ocazia celei de a treia aniversări a extinderii UE-10, la 1 mai, printre activitățile organizate se numără: o secțiune specială pe internet, pe pagina de web EUROPA dedicată studiilor de caz, o secțiune de acțiuni și cifre și o galerie foto; materiale audio-video despre Europa, trimise prin satelit; vizite oferite jurnaliștilor în trei dintre noile state membre; precum și o serie de seminarii organizate în colaborare cu camerele de comerț din șapte state membre.

Comisia a început lucrările cu privire la un noua facilitate pentru societatea civilă, care se va concentra asupra a trei domenii de intervenție: (i) sprijin pentru inițiativele civice locale și consolidarea capacității; (ii) un program de dialog interuman, pentru familiarizarea tuturor categoriilor de părți interesate cu politicile, instituțiile și organismele UE; și (iii) sprijin pentru acțiunile de parteneriat (la nivel internațional).

1.2. Principale concluzii ale Consiliului din 2007

Consiliul Afaceri Generale și Relații Externe din decembrie 2007 a salutat strategia de extindere cu următoarele concluzii asupra strategiei de extindere din 2007:

„În conformitate cu strategia de extindere aprobată de Consiliul European din decembrie 2006 și concluziile Consiliului din 11 decembrie 2006, Consiliul salută comunicarea Comisiei din 6 noiembrie cu privire la strategia de extindere și principalele provocări pentru perioada 2007- 2008, și ia notă de analiza și de recomandările cuprinse în documentul menționat. Consensusul revizuit cu privire la extindere, care se bazează pe consolidarea angajamentelor, pe condiționalitatea echitabilă și riguroasă și pe o comunicare mai bună, precum și pe capacitatea de a integra noi membri, reprezintă în continuare fundamentul strategiei de extindere a Uniunii Europene. Creșterea calității procesului de extindere va garanta faptul că extinderea va continua să favorizeze pacea, democrația și stabilitatea pe întregul continent și să aducă beneficii concrete în ceea ce privește comerțul, investițiile și creșterea economică.

Anul următor are o importanță esențială în continuarea consolidării și punerea în aplicare a strategiei de extindere a Uniunii Europene și în sprijinirea procesului de tranziție în Balcanii de Vest. Consiliul reamintește propunerile diverse prezentate pe această temă și că viitorul Balcanilor de Vest rezidă în Uniunea Europeană. În acest context, punerea în aplicare în mod consecvent a consensusului reînnoit este mai important ca niciodată.

Consiliul reafirmă că ritmul negocierilor depinde în special de progresul înregistrat de țările angajate în negocieri în abordarea criteriilor de deschidere și închidere și, de asemenea, a cerințelor cuprinse în Cadrele de negociere, inclusiv punerea în aplicare a Parteneriatelor de aderare, aflate în prezent în curs de revizuire, fiecare dintre țări fiind judecată pe baza meritelor proprii. Consiliul reamintește că anumite capitole pentru care au fost finalizate pregătirile tehnice vor fi deschise în conformitate cu procedurile stabilite, cu respectarea Cadrelor de negociere. În acest context, Consiliul așteaptă cu interes Conferințele interguvernamentale cu Turcia și Croația din această lună. De asemenea, este esențial ca politica de extindere să mențină o condiționalitate echitabilă și riguroasă în toate etapele negocierilor. În această privință, Consiliul salută intenția Comisiei de a continua consolidarea calității procesului de extindere prin abordarea priorităților-cheie în domeniul administrației publice și al reformei justiției, precum și a luptei împotriva corupției chiar din etapele inițiale prin utilizarea deplină a criteriilor de evaluare și a studiilor de impact, precum și prin creșterea transparenței procesului. Acesta va fi esențial pentru asigurarea unui sprijin public larg și susținut pentru procesul de extindere.”

Următorul Consiliu European din decembrie 2007 a aprobat ulterior concluziile de mai sus:

„Consiliul European ia notă de comunicarea Comisiei privind strategia de extindere și susține concluziile Consiliului Afaceri Generale și Relații Externe din 10 decembrie.”

2. PROGRAMAREA ȘI PUNEREA ÎN APLICARE A IPA: PREZENTARE GENERALĂ

2.1. Planificare și programare strategică

Pachetul anual de extindere (documentul de strategie, rapoartele privind progresele înregistrate, parteneriatele de aderare sau parteneriatele europene, precum și acordurile de asociere și stabilitate) este prezentat în fiecare toamnă de Comisie, Consiliului și Parlamentului și stabilește cadrul strategic general pentru procesul de preaderare în care trebuie să funcționeze IPA. Cadrul financiar indicativ multianual (CFIM) face, și el, parte din acest pachet și transpune prioritățile definite în cadrul politic în termeni financiari pentru țări și componente.

La nivelul planificării strategice, documentele indicative de planificare multianuală (DIPM) se stabilesc pentru fiecare țară beneficiară (cu un DIPM suplimentar ce acoperă programele regionale și multi-țări) de către Comisia Europeană, în strânsă consultare cu țările implicate, acoperind toate componentele IPA aplicabile acelei țări. Ele sunt stabilite pe perioade consecutive de câte trei ani, cu revizuri anuale.

În cele din urmă, la nivel de programare, autoritățile naționale stabilesc programe specifice pentru fiecare țară și pentru fiecare componentă (pentru componenta transfrontalieră: programe comune între două sau mai multe țări beneficiare și între ele și statele membre învecinate) – sau, în cazul componentei de dezvoltare regională, pentru fiecare temă. Programele regionale și orizontale sunt propuse de către Comisie.

2.1.1. Cadrul financiar indicativ multianual (CFIM)

Cadrul financiar indicativ multianual face parte din pachetul anual de extindere și este elaborat pentru a oferi informații cu privire la defalcarea indicativă a pachetului financiar global IPA propus de Comisie pentru fiecare țară în parte și pentru fiecare componentă în parte pe o perioadă de trei ani. Este legătura dintre cadrul politic din pachetul de extindere și procesul bugetar. CFIM se stabilește și se prezintă anual Consiliului și Parlamentului European, în conformitate cu articolul 5 din Regulamentul IPA, Regulamentul (CE) nr. 1085/2006.

Cadrul financiar indicativ multianual se bazează pe un ciclu de programare de trei ani. În condiții normale, un CFIM pentru anii N, N+1 și N+2 este prezentat în ultimul trimestru al anului N-2, ca parte a pachetului de extindere, reprezentând o propunere de transpunere financiară a priorităților politice stabilite prin pachet, luându-se în considerare Cadrul financiar. Ca urmare a întârzierilor în stabilirea unui nou cadru financiar pentru 2007-2013, precum și a întârzierilor înregistrate în adoptarea Regulamentului IPA, prezentarea CFIM pentru 2007-2009 în acest interval de timp nu a fost posibilă. Cadrul financiar indicativ multianual pentru perioada 2008-2010, a fost adoptat în noiembrie 2007, fiind astfel primul cadru financiar indicativ multianual în temeiul IPA și, de asemenea, a actualizat cifrele valabile pentru 2007, care au fost prezentate Consiliului și Parlamentului în proiectul preliminar de buget al Comisiei pentru 2007.

Tabelul de mai jos prezintă alocările în temeiul IPA pentru anul 2007, în milioane de euro, pentru fiecare țară și pentru fiecare componentă în parte, precum și pentru programele regionale și multi-țări, actualizate prin Cadrul financiar indicativ multianual pentru perioada 2008-2010 [COM(2007)689, adoptată la 6 noiembrie 2007].

Componenta IPA	Albania	Bosnia și Herțegovina	Croația	Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	Kosovo	Muntenegru	Serbia	Turcia	Programe regionale și orizontale
Componenta I	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109
Componenta II	6,7	4,0	9,7	4,2		3,9	8,2	2,1	
Componenta III			45,1	7,4				167,5	
Componenta IV			11,4	3,2				50,2	
Componenta V			25,5	2,1				20,7	

TOTAL	61,0	62,1	141,2	58,5	68,3	31,4	189,7	497,2	109,0
-------	------	------	-------	------	------	------	-------	-------	-------

2.1.2. Documente indicative de planificare multianuală (DIPM)

Pe baza alocărilor cadrului financiar indicativ multianual, precum și a priorităților identificate în cadrul politic, se pregătesc documentele indicative de planificare multianuală pentru fiecare țară și pentru programele cu beneficiari multipli. Documentele indicative de planificare multianuală prezintă opinia Comisiei cu privire la domeniile importante de acțiune și principalele priorități pe care țara beneficiară trebuie să le descrie în detaliu în documentele de programare.

Pregătirea primelor documentele indicative de planificare multianuală pentru fiecare țară, precum și a documentele indicative de planificare multianuală cu beneficiari multipli pentru perioada 2007-2009 a avut loc în 2006 și la începutul anului 2007, sub responsabilitatea unităților operaționale ale DG Extindere, în cooperare cu direcțiile generale responsabile de componentele relevante. Autoritățile naționale au fost consultate cu privire la proiectele de DIPM și au fost strâns implicate în pregătirea acestora, pentru a asigura responsabilitatea asupra procesului. În ceea ce privește documentele indicative de planificare multianuală pentru țările candidate, Direcțiile Generale Politică regională, Ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și egalitate de șanse și Agricultură și dezvoltare rurală au fost responsabile de redactarea secțiunilor legate de componentele III, IV și respectiv V. În plus, statele membre, instituțiile financiare internaționale (IFI) și alte părți interesate relevante (societatea civilă) au fost consultate în etapa de pregătire a documentelor indicative de planificare multianuală.

Toate documentele indicative de planificare multianuală pentru perioada 2007-2009 au fost prezentate, spre adoptare, Comitetului de gestionare IPA în prima jumătate a anului 2007.

2.1.3. Cadrele strategice de coerență și programarea multianuală (componentele III și IV)

În cazul componentelor III și IV, se aplică o abordare similară ca pentru fondurile structurale. Planificarea strategică are loc într-un cadru de 7 ani (2007-2013), sub formă de cadre strategice de coerență (echivalentul Cadrelor Naționale Strategice de Referință pentru fondurile structurale), pregătite pentru fiecare țară candidată. Aceste documente stabilesc o strategie pe șapte ani și reprezintă un document de referință pentru programarea componentelor III și IV din cadrul IPA. Cadrele strategice de referință sunt discutate cu Comisia, dar rămân documente naționale. Cadrele strategice de coerență pentru componentele III și IV au fost pregătite pentru fiecare țară candidată și convenite, împreună cu Comisia, în primul semestru din 2007. Programarea componentelor III și IV s-a realizat ulterior prin programele multianuale, pregătite inițial pentru perioade de trei ani, dar care pot fi prelungite pentru mai mulți ani.

Consultarea părților implicate, parteneriatele și coordonarea sunt principii generale, care vor ghida procesul de pregătire și aprobare a cadrelor strategice de coerență și a programelor operaționale multianuale în conformitate cu componentele III și IV. Bunele practici dobândite în aceste domenii, dar și în altele, vor fi de o importanță foarte mare pentru pregătirea și negocierea documentelor strategice similare și a programelor multianuale pentru fondurile structurale în momentul aderării.

2.1.4. Programele IPA

Programele anuale sau multianuale sunt elaborate în conformitate cu documentele indicative de planificare multianuală relevante. Componenta I este pusă în aplicare prin programele anuale, în timp ce celelalte componente sunt puse în aplicare prin programele multianuale. Programele sunt adoptate de către Comisie după consultări cu țările beneficiare și alte părți interesate și în urma avizului pozitiv al comitetelor din statele membre respective: Comitetul de gestionare IPA pentru componentele I și II, COCOF (Comitetul de coordonare a fondurilor) pentru componentele III și IV, Comitetul FSE (Fondul Social European) pentru componenta IV și Comitetul pentru dezvoltare rurală pentru componenta V.

2.1.4.1. Componenta I

Componenta I referitoare la asistență este programată de Comisie sub formă de programe naționale anuale sau programe regionale sau orizontale, gestionate fie de Comisie, fie de țara beneficiară, fie împreună cu alți finanțatori, după caz. Programele naționale cuprind propuneri financiare pregătite de către Comisie pe baza fișelor de proiect prezentate de țara beneficiară sau pregătite de către Comisie în cazul programelor regionale și orizontale.

Punerea în aplicare a proiectelor în domenii precum siguranța nucleară și protecția împotriva radiațiilor, educație și vamă a fost finanțată din alocările naționale adoptate în temeiul Cadrului financiar indicativ multianual, însă, la nivel central, sunt puse în aplicare pe o bază orizontală; finanțarea aferentă acestor proiecte nu este, așadar, inclusă în programele naționale la componenta I. Tabelul de mai jos prezintă contribuțiile la aceste proiecte pentru fiecare țară în parte. Mai multe informații puteți găsi în secțiunea pe țări, din anexa tehnică.

	Albania	Bosnia și Herțegovina	Croația	Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	Kosovo	Muntele negru	Serbia	Turcia	Regional
<i>Programul național</i>	49,3	49,7	45,4	34,9	62,0	23,9	164,8	256,2	
<i>Alocări pentru siguranța nucleară, vamă și educație, puse în aplicare orizontal</i>	5,0	8,4	4,2	6,7	6,3	3,6	16,7	0,5	
Total Componenta I – TAIB	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0

Programul național IPA 2007 pentru **Albania** a fost adoptat de către Comisie la 20 septembrie 2007. Programul acordă sprijin Albaniei în vederea respectării criteriilor politice prin susținerea misiunii de asistență polițienească PAMECA III și asistență în ceea ce privește pregătirea acreditării pentru gestionarea descentralizată a fondurilor UE. În domeniul economic, programul sprijină sectorul IMM printr-un program comun cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). IPA 2007 asistă, de asemenea, țara în demersul de aliniere la *acquis* prin proiecte privind alinierea statistică, gestionarea apei și sprijin pentru Direcția Generală Impozite din Albania.

Programul național IPA 2007 pentru **Bosnia și Herțegovina** a fost adoptat de către Comisie la 20 decembrie 2007. Programul asistă Bosnia și Herțegovina în vederea respectării cerințelor

politice ale criteriilor de la Copenhaga prin sprijinirea incluziunii sociale și a returnării, a statului de drept și reformei administrației publice și constituționale. În conformitate cu criteriile economice, programul va oferi asistență pentru dezvoltarea muncii și a economiei și pentru sănătate și educație. IPA sprijină țara în vederea alinierii la *acquis* prin susținerea instituirii sistemelor de reglementare din sectorul financiar, justiție și afaceri interne, o calitate mai bună a infrastructurii, energie și telecomunicații, precum și statistică și sisteme informatice. De asemenea, IPA susține țara prin sprijinirea agriculturii și a dezvoltării rurale, a mediului și transporturilor.

Programul național IPA 2007 pentru **Croația** a fost adoptat la 20 decembrie 2007. În conformitate cu criteriile politice, programul va trata aspectele legate de lupta împotriva corupției și va contribui la înregistrarea de progrese în domeniul drepturilor omului și protejării minorităților. În conformitate cu criteriile economice, programul va contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri. Proiectele IPA 2007 din domeniul capacității de asumare a obligațiilor de membru se concentrează asupra creării capacității instituționale și administrative pentru transpunerea și punerea în aplicare a *acquis*-ului în următoarele capitole: politica concurenței, societatea informațională și mass-media, agricultură, energie, politică socială și ocuparea forței de muncă, justiție, libertate și securitate, mediu, uniunea vamală.

Ca urmare a nevoii urgente de a continua susținerea reformei poliției, care a început în temeiul programului CARDS, s-a decis împărțirea programului național IPA 2007 pentru **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** în două părți. Prima parte (pentru 12 milioane EUR) a inclus proiectele legate de reforma poliției și o facilitare pentru pregătirea proiectelor. A doua parte (22,94 milioane EUR) a fost adoptată de către Comisie la 16 noiembrie 2007. Această a doua parte are ca obiectiv sprijinirea punerii în aplicare a strategiei de reformă a administrației publice, a reformei judiciare, precum și crearea capacității pentru gestionarea descentralizată a fondurilor UE. În conformitate cu cerințele socio-economice, programul va asista municipalitățile în procesul de creare a infrastructurii esențiale pentru sprijinirea dezvoltării sociale și economice. În ceea ce privește activitățile legate de *acquis*, se acordă un sprijin substanțial administrației fiscale, biroului de statistică și vămilor. Mai mult, programul susține participarea statului la anumite programe comunitare.

Programul național **Muntelegru** pentru 2007 a fost adoptat de către Comisie la 21 noiembrie 2007. În cadrul criteriilor politice, programul susține societatea civilă, lupta împotriva criminalității organizate și corupției, precum și reforma sistemului judiciar. În cadrul cerințelor socio-economice, programul susține instituirea unui cadru de calificare național, dezvoltarea sectorului transporturi, inclusiv punerea în aplicare a Acordului privind spațiul aerian comun european și aproximarea pieței energetice. Din punct de vedere al standardelor europene, programul include proiecte privind următoarele sub-sectoare: armonizarea legislațiilor, serviciile veterinare, biroul de statistică MONSTAT, sistemul de achiziții publice, infrastructura calității (standardizare și metrologie) și administrația financiară.

Programul național pentru 2007 pentru **Serbia** a fost adoptat de către Comisie la 20 decembrie 2007. Obiectivul programului este oferirea de asistență Serbiei în punerea în aplicare a reformelor necesare pentru îndeplinirea cerințelor UE, înregistrarea de progrese în procesul de stabilizare și de asociere și stabilirea fundamentelor pentru îndeplinirea criteriilor de la Copenhaga. Din punct de vedere al criteriilor politice, programul oferă asistență pentru următoarele proiecte: programul de susținere la nivel municipal, sprijinirea refugiaților și persoanelor deplasate intern, îmbunătățirea eficienței și transparenței sistemului judiciar și a sistemului de sancțiuni, reforma poliției, sprijinirea înființării instituției Protectorului

Cetățenilor și a biroului de achiziții publice, precum și sprijin pentru societatea civilă. Programul anual 2007 pune un accent deosebit pe cerințele socio-economice, cu proiecte ce susțin dezvoltarea regională, economică și socială și reforma sectorului sănătate. În conformitate cu standardele europene, programul include proiecte privind administrația vamală și administrația fiscală, controalele la frontiere și standardele aviatice, incluzând punerea în aplicare a Acordului privind spațiul aerian comun european și crearea capacității pentru punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare rurală.

Programul **Turcia** 2007 a fost adoptat la 20 decembrie 2007. Din punct de vedere al criteriilor politice, se va acorda asistență pentru consolidarea reformelor care au fost adoptate și pentru îmbunătățirea implementării lor pe teren. Acesta va include sprijinirea instituțiilor vizate de reforme din cadrul sistemului judiciar, serviciilor de punere în aplicare a legii și părți ale administrației publice. De asemenea, se va acorda asistență pentru promovarea drepturilor femeii, a drepturilor omului și drepturilor copiilor. În ceea ce privește adoptarea și punerea în aplicare a *acquis*-ului, asistența se va concentra pe domenii de activitate cu un volum mare de legislație de transpus și pus în aplicare, precum și cu cerințe ridicate pentru investiții. În conformitate cu IPA 2007, aceste domenii sunt: justiție, libertate și securitate (în special gestionarea frontierelor; precum și migrația și vizele); mediu înconjurător; precum și, într-o măsură mai mică, siguranța alimentelor, vama și fiscalitatea. De asemenea, se va acorda asistență pentru asigurarea alinierii și creării instituțiilor în domeniul energiei, controlului financiar, pescuitului, al pieței interne, politicii sociale și ocupării forței de muncă, statisticii, transporturilor. Chestiunile prioritare care vor fi tratate în cadrul dialogului cu societatea civilă, din 2007, sunt cultura și arta, precum și pescuitul și agricultura. Continuând formele de asistență bine-definite, se acordă sprijin pentru participarea Turciei la programele și agențiile comunitare, precum și la Programul de burse Jean Monnet.

Programul anual IPA pentru **Kosovo**, componenta I, a fost adoptat de către Comisie la 28 noiembrie 2007. Din punct de vedere politic, programul se concentrează asupra îndeplinirii criteriilor politice impuse de UE și a consolidării organizării instituționale, administrative și juridice a provinciei Kosovo. Acest lucru include lupta împotriva corupției, protejarea drepturilor omului și a drepturilor minorităților etnice, precum și promovarea activităților societății civile. În conformitate cu cerințele socio-economice, programul se concentrează asupra îmbunătățirii climatului de investiții din Kosovo și sprijinirii întreprinderilor mici și mijlocii, prin promovarea dezvoltării rurale, extinderea infrastructurii și îmbunătățirea calității sistemului de învățământ. În cele din urmă, în conformitate cu normele europene, programul se adresează nevoilor de consolidare a capacității instituționale eficiente, mai ales în ceea ce privește achizițiile publice, siguranța alimentară și serviciile veterinare și normele din sectorul energetic.

Programul cu beneficiari multipli este conceput pentru a completa programele naționale și pentru a consolida experiențele multilaterale din Balcanii de Vest și Turcia. Programul oferă sprijin prin programele regionale și orizontale. Activitățile deosebit de importante din programul pentru 2007 includ sprijin pentru inițiativele de cooperare regională, pentru Școala Regională de Administrație Publică, pentru administrațiile civile temporare, pentru dialogul cu societatea civilă și dezvoltarea acesteia, pentru programele de educație și tineret (Tempus, Erasmus Mundus și Tineretul în acțiune), pentru instituțiile internaționale de finanțare, vămi și impozitare.

2.1.4.2. Componenta II

Componenta referitoare la cooperarea transfrontalieră are ca scop consolidarea cooperării transfrontaliere prin inițiative comune la nivel local și regional, combinând ajutorul extern cu obiectivele de coeziune economică și socială. În special, cooperarea are ca obiectiv promovarea dezvoltării economice și sociale durabile în zonele de frontieră, colaborând pentru a aborda provocările comune din domenii cum ar fi mediul, patrimoniul natural și cel cultural, sănătatea publică și lupta împotriva criminalității organizate, asigurarea de granițe eficiente și sigure, precum și promovarea acțiunilor comune la scară redusă, implicând actorii locali din zonele de frontieră. Cooperarea transfrontalieră contribuie la reconciliere și la relațiile de bună vecinătate, prin facilitarea simultană a integrării țărilor beneficiare în UE. Acest lucru este deosebit de important într-o regiune cu un trecut recent marcat de conflicte.

Componenta II a IPA, cooperarea transfrontalieră, include două elemente: cooperarea transfrontalieră între țările candidate/țările potențial candidate și cooperarea transfrontalieră între aceste țări și statele membre cu care se învecinează. Mai mult, Componenta II a IPA poate, de asemenea, să sprijine, din punct de vedere financiar, participarea țărilor candidate/țărilor potențial candidate la programele de cooperare transnațională din cadrul fondurilor structurale (finanțate prin Fondul European de Dezvoltare Regională – FEDER, în contextul obiectivului de Cooperare Teritorială Europeană) și la programele de cooperare în temeiul IEPV pentru bazinele maritime.

Asistența pentru cooperarea transfrontalieră, în temeiul componentei II, are loc în cadrul programelor multianuale transfrontaliere, întocmite în comun de țările participante. Asistența IPA se acordă prin decizii de finanțare anuală, cu excepția programelor transfrontaliere cu statele membre, puse în aplicare în baza abordării integrate, caz în care întreaga contribuție a Uniunii Europene la program este adoptată prin decizii de finanțare multianuală, pe perioade de trei ani. Referitor la participarea la programele transnaționale FEDER sau la programele de cooperare în temeiul IEPV pentru bazinele maritime, asistența IPA se acordă prin decizii de finanțare anuală, pentru fiecare țară în parte. Angajamentele definitive pentru anul 2007, pentru fiecare țară, în temeiul componentei II a IPA, sunt precizate în secțiunea 2.1.1.

Componenta II a IPA sprijină participarea **Albaniei** la două programe transfrontaliere bilaterale, împreună cu țările candidate/țările potențial candidate limitrofe: Muntenegru și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. În ceea ce privește cooperarea transfrontalieră cu statele membre, Componenta II a IPA finanțează un program bilateral Albania – Grecia și participarea Albaniei la programul transfrontalier multilateral „Adriatică”, în cadrul căruia Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Muntenegru și Serbia cooperează cu Grecia, Italia și Slovenia, de o parte și de alta a Mării Adriatice. Mai mult, Componenta II a IPA finanțează, de asemenea, un program unilateral referitor la dezvoltarea regiunii Kukes din Albania, aflată la granița cu Kosovo, precum și participarea Albaniei la programul transnațional FEDER „Europa de Sud-Est”.

Referitor la **Bosnia și Herțegovina**, Componenta II a IPA sprijină participarea țării la trei programe bilaterale transfrontaliere cu Croația, Muntenegru și Serbia. În ceea ce privește cooperarea transfrontalieră cu statele membre, componenta II a IPA finanțează participarea Bosniei și Herțegovinei la programul de cooperare transfrontalieră, Adriatică, în temeiul IPA. În cele din urmă, în 2007, componenta II a IPA finanțează participarea Bosniei și Herțegovinei la programul transnațional FEDER „Europa de Sud-Est”.

În temeiul componentei II a IPA, **Croația** participă la trei programe bilaterale transfrontaliere cu țările potențial candidate limitrofe: Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și Serbia. Croația este, de asemenea, implicată în trei programe de cooperare transfrontalieră din cadrul IPA cu statele membre vecine: două programe bilaterale cu Slovenia și respectiv Ungaria, precum și participarea în programul multilateral de cooperare transfrontalieră în Adriatică în temeiul IPA. În cele din urmă, Componenta II a IPA finanțează participarea Croației la două programe transnaționale FEDER „Europa de Sud-Est” și „Mediterranean”.

Cu sprijin în temeiul componentei II a IPA, în 2007, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** participă la un program bilateral cu Albania și la două programe bilaterale cu statele membre vecine, Bulgaria și Grecia. Componenta II a IPA finanțează, de asemenea, participarea Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei la programul transnațional de cooperare teritorială europeană al FEDER „Europa de Sud-Est”.

Componenta II a IPA în **Muntenegru** constă în patru programe bilaterale transfrontaliere cu vecinii săi, țări candidate și țări potențial candidate, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina și Albania, precum și participarea la programul de cooperare transfrontalieră, Adriatică, din cadrul IPA cu statele membre. În ceea ce privește participarea la programele transnaționale FEDER, componenta II a IPA finanțează participarea statului Muntenegru la programele „Europa de Sud-Est” și „Mediterranean”.

Programele de cooperare transfrontalieră din **Serbia** includ trei programe bilaterale cu Muntenegru, Croația și Bosnia și Herțegovina, trei programe bilaterale cu statele membre limitrofe, Ungaria, România și Bulgaria, precum și participarea Serbiei la programul transfrontalier multilateral „Adriatică” din cadrul IPA. Mai mult, componenta II a IPA finanțează și participarea Serbiei la programul transnațional de cooperare teritorială europeană al FEDER „Europa de Sud-Est”.

În 2007, componenta II a IPA a sprijinit programul transfrontalier dintre **Turcia** și Bulgaria. Mai mult, în 2007 au fost acordate Turciei fonduri în temeiul componentei II a IPA pentru participarea la programul pentru bazinele maritime în cadrul IIEP.

2.1.4.3. Componentele III, IV și V

Programarea componentelor III și IV se face prin programele multianuale, pregătite inițial pentru trei ani, dar care pot fi prelungite pentru mai mulți ani. Pe baza cadrelor strategice de coerență, țările candidate beneficiare întocmesc programe operaționale multianuale pe componentă (componenta IV) sau pe temă (componenta III), prin consultări cu părțile interesate relevante, care apoi sunt convenite împreună cu Comisia în vederea adoptării oficiale, în urma consultării comitetului relevant al statelor membre: Comitetul de coordonare a fondurilor (COCOF) în cazul componentei III, precum și Comitetul de coordonare a fondurilor și Comitetul Fondului Social European (FSE) pentru componenta IV.

Componenta III acoperă trei zone distincte de asistență: transporturi și mediu, care oglindesc intervențiile fondului de coeziune în statele membre, precum și concurența la nivel regional, care acoperă anumite domenii de asistență, în conformitate cu obiectivul de concurență și de ocupare a forței de muncă a Fondului European de Dezvoltare Regională. Componenta III va fi, astfel, pusă în aplicare prin programe separate ce se referă la fiecare dintre aceste teme (în cazul Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, pentru perioada 2007-2009, va fi pus în aplicare un singur program pentru mediu și transport). Acest lucru implică trei procese separate de negocieri și adoptarea programelor pe țară, cu repercusiuni similare pentru delegarea gestionării descentralizate, în conformitate cu cele descrise în continuare.

Similar fondurilor structurale, programele multianuale în temeiul componentelor III și IV asigură un cadru financiar stabil pe o perioadă de trei ani. Acest lucru este fundamental pentru punerea în aplicare a strategiilor de investiții pe termen mediu în transporturi, mediu, concurență la nivel regional și dezvoltarea resurselor umane. Asemănător fondurilor structurale, acest cadru financiar pe termen mai lung merge mână în mână cu managementul financiar riguros pentru a asigura absorbția deplină a fondurilor care, altfel, s-ar pierde ca urmare a regulii de dezangajare automată (N+3) instituită în regulamentul financiar. În conformitate cu documentele indicative de planificare multianuală, următoarele resurse erau disponibile pentru programare în temeiul programelor multianuale pentru componentele III, IV și V:

Componentă / an	Croația				Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei				Turcia			
	2007	2008	2009	Total	2007	2008	2009	Total	2007	2008	2009	Total
Componenta III	45,1	47,6	49,7	142,4	7,4	12,3	20,8	40,5	167,5	173,8	182,7	524,0
Componenta IV	11,4	12,7	14,2	38,3	3,2	6,0	7,1	16,3	50,2	52,9	55,6	158,7
Componenta V	25,5	25,6	25,8	76,9	2,1	6,7	10,2	19,0	20,7	53,0	85,5	159,2

Trei programe operaționale (PO) multianuale (2007–2009) au fost adoptate în 2007 în temeiul *componentei III* pentru **Croația**, ca urmare a avizului pozitiv al Comitetului de coordonare a fondurilor (octombrie 2007). Programele acoperă investiții legate de acquis, pe probleme de protecție a mediului (ape reziduale, apă potabilă și gestiunea deșeurilor) și transporturi durabile (căi ferate și căi navigabile interioare). Împreună cu aceste eforturi direcționate spre infrastructura de bază, asistența suplimentară este îndreptată spre modernizarea și restructurarea capacității productive din regiunile defavorizate, mai ales prin prestarea de servicii pentru întreprinderi, în special cele mici și mijlocii.

Programul operațional multianual pentru Croația *componenta IV* a fost adoptat la 7 decembrie 2007. El cuprinde 4 axe prioritare: „Sporirea accesului la locuri de muncă și incluziunea viabilă pe piața muncii”, „Consolidarea incluziunii sociale a populației defavorizate”, „Consolidarea capitalului uman și stimularea ocupării forței de muncă”, precum și asistența tehnică.

Programul multianual pentru dezvoltare rurală 2007–2013 pentru Croația a fost pregătit, deși nu a fost și adoptat, în 2007 (adoptat prin Decizia Comisiei din 25 februarie 2008). El include 3 axe prioritare: „Îmbunătățirea eficienței pieței și punerea în aplicare a standardelor comunitare”, „Acțiuni pregătitoare pentru punerea în aplicare a măsurilor de agromediu și a strategiilor de dezvoltare rurală la nivel local” și „Dezvoltarea economiei rurale”.

Programul operațional aferent *componentei III* pentru **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** „Dezvoltare regională” pentru 2007-2009 a fost adoptat de către Comisie la 29 noiembrie 2007. Obiectivul general al acestuia este de a sprijini dezvoltarea durabilă a țării, prin îmbunătățirea infrastructurii de transport și de mediu. Asistența în sectorul transporturilor se concentrează pe continuarea dezvoltării rețelei de transport regional de bază pentru Europa de Sud-Est. În ceea ce privește asistența în sectorul mediului, investițiile clar direcționate se concentrează asupra tratării apelor uzate și gestionării deșeurilor solide, unde impactul asupra populației și mediului natural este cel mai puternic.

Referitor la *componenta IV* din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, programul operațional „Dezvoltarea resurselor umane” a fost adoptat în decembrie 2007. El include trei axe prioritare: „Ocuparea forței de muncă – atragerea și păstrarea cât mai multor oameni în locurile de muncă”, „Educație și formare profesională – Investiții în capitalul uman prin educație mai bună și calificări”, precum și „Incluziunea socială – Promovarea unei piețe incluzive a muncii”.

Programul multianual pentru Dezvoltare rurală 2007-2013 pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a fost pregătit, nu și adoptat, în anul 2007 [adoptat prin Decizia C(2008)677 a Comisiei din 25 februarie 2008]. Constă din trei axe prioritare: „Îmbunătățirea eficienței pieței și punerea în aplicare a standardelor comunitare”, „Acțiuni pregătitoare pentru punerea în aplicare a măsurilor de agromediu și a strategiilor locale de dezvoltare rurală” și „Dezvoltarea economiei rurale”.

Programele operaționale aferente *componentei III* din **Turcia** au fost adoptate prin Decizia Comisiei din 29 noiembrie 2007 (programele operaționale Concurența la nivel regional și mediul) și la 7 decembrie 2007 (Programul operațional Transport). Obiectivul general al programului „Transport” este acela de a crește gradul de competitivitate al Turciei prin susținerea investițiilor în sectorul infrastructurii transporturilor. În acest cadru, intervenția în Turcia acoperă infrastructura transporturilor, incluzând mai ales interconectivitatea, inter-operabilitatea și inter-modalitatea rețelelor naționale și rețelelor trans-europene. Obiectivul programului „Mediu” este acela de a spori competitivitatea Turciei prin sprijinirea investițiilor în sectorul infrastructurii de mediu, mai ales în distribuția apei, lucrările de canalizare și tratarea apelor uzate, precum și în gestionarea integrată a deșeurilor. Obiectivul general al programului „Concurența la nivel regional” este acela de a crește gradul de competitivitate al regiunilor cele mai sărace din Turcia prin sprijinirea întreprinderilor. Acest obiectiv va fi atins prin patru obiective specifice: consolidarea infrastructurii fizice și financiare, creșterea numărului de întreprinderi, creșterea capacității de creare a locurilor de muncă în sectorul de producție și sporirea valorii adăugate a bazei de producție.

Programul operațional multianual, dezvoltarea resurselor umane, aferent *componentei IV* pentru Turcia a fost adoptat prin decizie a Comisiei la 7 decembrie 2007. Programul cuprinde patru axe prioritare: „Ocuparea forței de muncă”, „Educație”, „Adaptabilitatea prin promovarea învățării de-a lungul vieții” și „Incluziune socială”.

Conform componentei V, programul multianual pentru Dezvoltare rurală 2007-2013 a fost pregătit de Turcia în 2007. El a fost adoptat prin Decizia C(2008)691 a Comisiei din 25 februarie 2008. Constă din trei axe prioritare: „Îmbunătățirea eficienței pieței și punerea în aplicare a standardelor comunitare”, „Acțiuni pregătitoare pentru punerea în aplicare a măsurilor de agromediu și a abordărilor de lider”, „Dezvoltarea economiei rurale”.

2.2. Modalități și structuri de punere în aplicare

Punctul central al IPA este transferul de know-how și experiență către țările beneficiare, prin consolidarea răspunderii și a responsabilității țărilor în ceea ce privește implementarea asistenței. Pe de altă parte, componentele III și IV ale IPA au ca obiectiv pregătirea țărilor candidate pentru punerea în aplicare și gestionarea politicii de coeziune a Comunității și a instrumentelor în momentul aderării. Acestea contribuie astfel la instituirea de structuri și sisteme care vor asigura gestionarea corespunzătoare și absorbirea fondurilor structurale puse în aplicare prin gestionare repartizată, printr-un proces de învățare prin practică. Beneficiile

acestora trebuie să fie privite aşadar din perspectivă pe termen lung, dincolo de durata de viaţă a actualelor programe IPA.

Pe durata de viaţă a instrumentului, se estimează aşadar că gestionarea descentralizată – şi anume autorităţile naţionale ale ţărilor beneficiare care îşi asumă răspunderea deplină în programare şi punere în aplicare – ar trebui să devină norma în gestionarea IPA. Realizarea promptă a acestui obiectiv va depinde de capacităţile administrative ale fiecărei ţări beneficiare, precum şi de capacitatea acestora de a garanta că se instituie sisteme de gestionare şi control corespunzătoare. Acest lucru înseamnă că fiecare ţară ar trebui să aibă, aşadar, strategii specifice, planuri de acţiune şi termene pentru a obţine un nivel mai ridicat de descentralizare, pregătind, în acelaşi timp, autorităţile naţionale pentru a avea capacitatea adecvată pentru responsabilităţile mai mari aferente acestui proces.

Programele anuale aferente anului 2007 pentru ţările **potenţial candidate** în temeiul componentelor I şi II (cu excepţia programelor de cooperare transfrontalieră cu statele membre, puse în aplicare în gestionare repartizată) sunt aplicate, în principal, pe o bază centralizată, cu accent clar pe sprijinirea ţărilor în vederea asumării, treptate, a responsabilităţii şi în înregistrarea de progrese pe direcţia gestionării descentralizate. Acest lucru înseamnă că programele sunt puse în aplicare în principal de Delegaţia Comisiei (gestionare centralizată deconcentrată) sau de serviciile Comisiei de la sediu (în special programele cu beneficiari multipli şi programele orizontale).

În ceea ce priveşte pregătirile pentru delegarea atribuţiilor de gestionare, ţările potenţial candidate se află în diverse etape, iar unele dintre ele au început deja procesul de instituire a structurilor de gestionare necesare şi au pregătit deja foile de parcurs spre managementul descentralizat. Albania a adoptat în decembrie o decizie de instituire a structurilor şi de definire a rolurilor pentru gestionarea descentralizată. Muntenegru a stabilit foaia de parcurs pentru gestionarea descentralizată şi prevede că aceasta va fi acreditată în trei ani. În Serbia, a fost elaborată o strategie pentru gestionarea descentralizată şi s-a planificat pregătirea planurilor de creare a capacităţii pentru instituţiile de gestionare descentralizată în anul 2008.

Pentru **ţările candidate**, gestionarea descentralizată, iniţial cu controlul *ex-ante* al Comisiei, constituie norma, însă obiectivul este gestionarea descentralizată fără controale *ex-ante*. În anul 2007, Croaţia şi Turcia au început pregătirea pentru a trece de la acreditarea DIS acordată în cadrul instrumentelor de preaderare anterioare la acreditarea IPA şi delegarea puterii de gestionare descentralizată. În 2007, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei s-a pregătit, de asemenea, pentru acreditarea IPA pentru gestionarea descentralizată.

Acreditarea IPA pentru gestionarea descentralizată trebuie să fie obţinută separat pentru fiecare componentă în parte sau, în cazul componentei III, pentru fiecare program. Sincronizarea pentru atingerea acestui obiectiv poate varia în funcţie de componenta IPA şi de capacităţile ţării beneficiare. Pentru Croaţia şi Turcia, se estimează că acreditarea IPA pentru gestionarea descentralizată se va realiza înainte de sfârşitul anului 2008 (Croaţia) sau începutul anului 2009 (Turcia). Pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, acest obiectiv ar trebui atins în prima jumătate a anului 2009. Cu toate acestea, având în considerare faptul că Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei nu a fost acreditată DIS în temeiul instrumentelor pre-IPA, în etapa iniţială, punerea în aplicare a componentelor I şi II se poate realiza centralizat până la momentul în care autorităţile naţionale relevante obţin acreditările IPA corespunzătoare. Pe de altă parte, punerea în aplicare a componentelor III, IV şi V face obiectul acreditării prealabile. De remarcat faptul că asistenţa în temeiul componentei V se poate aplica numai prin gestionarea descentralizată fără controale *ex-ante*.

Pentru toate țările candidate, obiectivul pe termen mediu este gestionarea descentralizată integrală, adică doar cu controlul ex-post al Comisiei.

Programele cu beneficiari multipli sunt administrate prin gestionare centralizată și comună. Gestionarea centralizată se realizează, în principal, sub forma punerii în aplicare de către serviciile Comisiei de la sediul central. Gestionarea comună este complementară gestionării centralizate prin faptul că fondurile sunt gestionate de Comisie în comun cu o organizație internațională.

3. MONITORIZARE ȘI REZULTATE

3.1. Monitorizare

Obiectivul general al monitorizării este de a consolida relevanța, eficacitatea, eficiența, impactul și viabilitatea asistenței oferite țărilor din Balcanii de Vest și Turciei. Monitorizarea asigură Comisiei evaluări analitice periodice cu privire la punerea în aplicare a proiectelor și programelor.

În cazul **gestionării descentralizate**, țara beneficiară înființează un comitet de monitorizare IPA pentru a asigura coerența și coordonarea în punerea în aplicare a componentelor IPA. Comitetul de monitorizare IPA trebuie să se asigure de eficiența, calitatea și coerența globală a punerii în aplicare a tuturor programelor și operațiunilor în vederea realizării obiectivelor prevăzute în acordurile de finanțare, precum și în documentele indicative de planificare multianuală. Comitetul de monitorizare IPA trebuie să includă, printre membrii săi, reprezentanți ai Comisiei, coordonatorul național IPA, funcționarul de autorizare național, reprezentanți ai structurilor programelor operaționale și coordonatorul strategic pentru componentele III și IV, și se reunește cel puțin o dată pe an.

Comitetul de monitorizare IPA este asistat de comitetele sectoriale de monitorizare, instituite în cadrul fiecărei componente sau fiecărui program IPA. Comitetele sectoriale de monitorizare au datoria de a asigura eficiența și calitatea generală în aplicarea programelor vizate și de a raporta comitetului IPA. Acestea prezintă comitetului IPA, în special, informații cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a programelor, inclusiv rezultatele obținute, indicatorii financiari de punere în aplicare, precum și alți factori, și se instituie cu scopul de a îmbunătăți aplicarea programelor.

În anul 2007 nu s-a organizat nicio reuniune oficială a comitetelor de monitorizare, deoarece primele programe IPA au fost adoptate de-abia la sfârșitul anului 2007, iar procesul de punere în aplicare nu demarase la acel moment. Totuși, Comitetele sectoriale de monitorizare, aferente fiecărui program din componentele I, III, IV și V, au fost înființate în noiembrie și decembrie 2007 în „umbră”, în așteptarea semnării acordurilor cadru și a acordurilor financiare corespunzătoare. Instituirea oficială a comitetelor sectoriale de monitorizare în cadrul IPA în Croația, Turcia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei este preconizată pentru primăvara anului 2008.

În cazul programelor în gestionarea **centralizată sau comună**, regulamentul de punere în aplicare a IPA stipulează că, în fapt, Comisia poate întreprinde orice acțiune pe care o consideră necesară pentru a monitoriza programele vizate. În anul 2007 nu a avut loc nicio monitorizare a proiectelor IPA, deoarece programele IPA 2007 au fost adoptate, în general, la sfârșitul anului, iar punerea în aplicare efectivă a început doar în 2008.

3.2. Rezultatele evaluării

Evaluările au ca scop îmbunătățirea calității, eficienței și consecvenței asistenței acordate prin fondurile comunitare, precum și a strategiei și punerii în aplicare a programelor. Documentele indicative de planificare multianuală vor fi supuse evaluării *ex ante* periodice, efectuate de către Comisie.

Programele vor face obiectul evaluărilor *ex ante*, precum și a evaluărilor intermediare, și după caz, evaluărilor *ex post* în conformitate cu dispozițiile specifice prevăzute pentru fiecare componentă IPA în Regulamentul (CE) nr. 718/2007 al Comisiei. Pe durata punerii în aplicare a unui program, se efectuează cel puțin o *evaluare intermediară*, precum și în mod special atunci când monitorizarea programului indică abateri semnificative de la obiectivele stabilite inițial. *Evaluarea ex post* privind punerea în aplicare a asistenței ține de responsabilitatea Comisiei. *Evaluarea ex post* include rezultatele specifice ce pot fi identificate în componenta IPA. În cazul gestionării comune, *evaluarea ex post* poate fi realizată în comun cu alți finanțatori.

În anul 2007, programele operaționale multianuale în temeiul componentelor III și IV făceau obiectul evaluărilor ex-ante efectuate în conformitate cu orientările și cerințele pentru fondurile structurale, constituind parte integrantă din procesul de adoptare a programelor. În egală măsură, toate programele operaționale adoptate în temeiul componentei V au făcut obiectul unei evaluări ex-ante.

În anul 2007 nu a avut loc nicio altă evaluare intermediară sau ex-post, deoarece primele programe IPA au fost adoptate de-abia la sfârșitul anului 2007, iar punerea efectivă în aplicare a început de-abia în 2008.

4. COORDONAREA DONATORILOR CU STATELE MEMBRE ȘI DONATORII BILATERALI

Anterior adoptării programelor multianuale în temeiul componentelor III și IV, Comisia a organizat reuniuni în fiecare țară candidată, cu reprezentanți ai statelor membre și ai instituțiilor financiare internaționale, pentru a prezenta strategiile și prioritățile programelor și pentru a culege punctele de vedere ale celorlalți donatori. Aceste reuniuni au fost deosebit de importante în situația în care programele sau acțiunile finanțate de statele membre și de instituțiile financiare internaționale sunt complementare programelor sau acțiunilor finanțate de IPA, sau în situația în care co-finanțarea va fi necesară pentru punerea în aplicare a anumitor proiecte.

La data de 13 decembrie 2007, o reuniune de coordonare a donatorilor a fost organizată cu donatori din interiorul și din afara Uniunii Europene, reuniune la care instituțiile financiare internaționale (IFI) au participat în calitate de observatori. Scopul reuniunii a fost de a împărtăși informațiile cu privire la prioritățile și activitățile donatorilor în țările beneficiare IPA și de a identifica acțiuni și sinergii complementare. Unul din elementele cuprinse în cerințele IPA era consolidarea coordonării între donatori. Scopul comun este acela de a crește eficiența și eficacitatea în acordarea de asistență țărilor candidate și potențial candidate, prin ameliorarea complementarității și evitarea duplicărilor.

Principalele concluzii ale întâlnirii de coordonare a donatorilor au fost următoarele:

- o mai mare coordonare a donatorilor este o prioritate pe agenda comunității donatorilor. În special, reuniunea a făcut dovada că, pentru a fi eficientă, coordonarea dintre Comisie, statele membre UE și donatorii din afara Uniunii Europene trebuie să fie un proces cu două dimensiuni, în care părțile interesate discută despre programele și prioritățile respective;
- progrese deosebite în materie de coordonare a donatorilor au fost obținute atât în țările beneficiare, cât și la nivel european. Observațiile primite cu ocazia întâlnirii subliniază faptul că procesul de consultare în contextul IPA – mai ales la nivel local în țările beneficiare – pus în aplicare în anul 2007, funcționează tot mai bine;
- responsabilitatea țărilor beneficiare în ceea ce privește asistența este vitală pentru a maximiza impactul ajutorului. Coordonarea donatorilor este, în final, responsabilitatea autorităților din țările beneficiare, deși comunitatea donatorilor oferă îndrumare și asistență în acest sens. În acest scop, trebuie consolidate capacitățile țărilor beneficiare de a-și asuma responsabilitatea.

5. COORDONAREA CU BEI ȘI INSTITUȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE

Instituțiile financiare internaționale (IFI) au jucat un rol important în asigurarea accesului la finanțare pentru țările și teritoriile candidate și potențial candidate și le-au permis să înceapă efectuarea investițiilor necesare. În același timp, beneficiarii au avut obligația de a adopta politici fiscale și monetare prudente pentru a menține creșterea economică. În prezent, acest lucru duce la o situație în care nevoile de investiții sunt încă ridicate, în timp ce capacitățile beneficiarilor de a face față unei datorii externe în creștere se îndreaptă spre atingerea unui plafon. Subvențiile nerambursabile acordate de Uniunea Europeană și alți donatori, inclusiv statele membre, combinate cu împrumuturile instituțiilor financiare internaționale, au devenit o resursă crucială pentru dezvoltarea sectorului privat, pentru investițiile în eficiența energetică, precum și pentru refacerea și modernizarea infrastructurii fără a supraîncărca beneficiarii cu datorii excesive.

Comisia și-a luat angajamentul pentru o mai strânsă coordonare cu BEI, BERD, BDCE și alte instituții financiare internaționale, pentru a sprijini modernizarea și dezvoltarea în Balcanii de Vest. A doua reuniune a grupului consultativ IFI, care se referă la punerea în aplicare a memorandumului de înțelegere semnat cu IFI la mijlocul anului 2006, a fost planificată pentru luna ianuarie 2008. Întâlnirile grupului tehnic de lucru au fost stabilite pentru Transporturi și Energie (septembrie 2007) și Mediu (octombrie 2007). O primă întâlnire pentru sectorul social nu a fost posibilă în 2007, dar a avut loc în ianuarie 2008. O reuniune de coordonare a instituțiilor financiare internaționale, cu durata de două zile, la care au participat reprezentanți ai tuturor instituțiilor financiare internaționale importante, echipele geografice și delegațiile DG Extindere, precum și direcțiile generale de resort, a avut loc în perioada 10-11 decembrie 2007.

De asemenea, Comisia, BEI, BERD și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei s-au angajat să instituie, până în anul 2010, un cadru de investiții pentru Balcanii de Vest, cu alte instituții financiare internaționale și alți donatori, pentru a consolida în continuare armonizarea și cooperarea în investiții pentru dezvoltarea socio-economică din regiune.

De asemenea, în anul 2007 s-au depus importante eforturi pentru a identifica o strategie de coordonare cu IFI. În special, s-a convenit asupra concentrării pe trei domenii prioritate:

microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii (IMM), eficiența energetică și infrastructura. Motivele cooperării cu instituțiile financiare internaționale și motivele folosirii abordării regionale în anii care vor veni sunt explicate în detaliu în cele ce urmează, pentru fiecare element:

- *Elementul I – Dezvoltarea sectorului privat:* În ceea ce privește oferta, asistența din partea Uniunii Europene pentru promovarea accesului la finanțare pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici a fost canalizată asupra regiunii în trecut, prin numeroase acorduri individuale încheiate cu diverse instituții financiare internaționale. În 2005, a fost inaugurată o inițiativă regională cu donatori multipli – Fondul European pentru Europa de Sud-Est (FESE). Aceasta a condus la consolidarea a numeroase acorduri de micro-credit din toată regiunea într-un singur instrument, a oferit viabilitate finanțării anterioare și a dus la câștiguri în eficiența gestionării. Cea mai remarcabilă trăsătură a FESE este faptul că acoperirea riscurilor prin contribuția UE și a statelor membre este menită să atragă capital privat pentru investiții în micro-credite. FESE a fost, până acum, considerat un succes.
- *Elementul II – Eficiența energetică:* Acest element are ca obiectiv promovarea investițiilor în eficiența energetică și energia regenerabilă din sectorul IMM-urilor și cel public prin capitalizarea acțiunilor sprijinite prin programele naționale, care au ca scop: (i) o mai mare sensibilizare a opiniei publice cu privire la eficiența energetică și potențialul pentru economisirea de energie; (ii) aplicarea legislației cu privire la directiva privind performanța energetică a clădirilor³ și cu privire la directiva privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice⁴ (inclusiv energia regenerabilă). De asemenea, promovarea investițiilor în eficiența energetică respectă recomandarea Cărții verzi a Comisiei Europene cu privire la eficiența energetică⁵, încurajând instituțiile financiare internaționale să acorde fonduri pe termen lung pentru finanțarea investițiilor în eficiența energetică.
- *Elementul III – Promovarea investițiilor în infrastructură:* Rețelele și serviciile adecvate de infrastructură din sectorul transporturilor, energiei, mediului și social sunt cruciale pentru asigurarea dezvoltării socio-economice viabile și a stabilității în regiune. Resursele insuficiente de finanțare și lipsa de experiență a beneficiarilor în pregătirea proiectelor eligibile pentru a fi luate în considerare în vederea finanțării de către instituțiile financiare internaționale și de alți donatori se numără printre factorii cheie care împiedică îmbunătățirea infrastructurii. Investițiile adecvate în infrastructură sunt esențiale pentru a garanta existența multor servicii indispensabile, precum alimentarea cu apă și salubritatea, încălzirea, furnizarea de energie, transporturile, sănătatea și învățământul în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației. Având în vedere toate acestea, accesul la finanțare este esențial. Punerea în aplicare a acestui element va include, așadar, instituirea unui mecanism de finanțare a proiectelor de infrastructură, multisectorial și cu beneficiari multipli, care va sprijini instituțiile beneficiarului la nivel național, regional și municipal pentru a pregăti și pentru a pune în aplicare proiecte de investiții în infrastructură, finanțate de instituțiile financiare internaționale și/sau de alți donatori. Acest

³ Directiva 2002/91/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2002.

⁴ Directiva 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice, din 5 aprilie 2006.

⁵ Raționalizarea consumului: Cartea verde privind eficiența energetică. COM(2005) 265 final din 22 iunie 2005

mecanism va contribui la cooperarea și coordonarea cu instituțiile financiare internaționale, la realizarea economiilor de scară prin mobilizarea expertizei tehnice necesare pentru a pregăti și sprijini proiectele de investiții în infrastructură, va facilita stabilirea de contacte și schimbul de know-how între beneficiari și va mobiliza creditele instituțiilor financiare internaționale care completează subvențiile IPA la nivel național. În acest context, promovarea investițiilor în infrastructură trebuie să fie coordonată și dezvoltată într-o manieră coerentă, astfel încât să se ia în considerare contextul sub-regional (respectiv țările limitrofe, în special regiunea vecină).